

PRZEŚWIETLIK DĘBOWIEC
(*CORYTHUCHA ARCUATA*)
SZKODNIK DĘBU ROZPRZESTRZANIAJĄCY SIĘ
W EUROPIE

Corythucha arcuata: osobnik dorosły (po lewe) i uszkodzenia na liściu dębu (po prawej); fot. Iris Bernardelli, Włochy; <https://gd.eppo.int/taxon/CRTHAR/photos>

Corythucha arcuata: osobnik dorosły stwierdzony w Warszawie na dębie (po lewej) i uszkodzenia na liściu dębu (po prawej); fot. dzięki uprzejmości prof. Marka Kozłowskiego (po lewej), oraz Andras Varga, Węgry; <https://gd.eppo.int/taxon/CRTHAR/photos> (po lewej)

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Gatunek ten pochodzi z Ameryki Północnej, gdzie jest notowany w Kanadzie (południowa część kraju) oraz USA (większość stanów). W Europie jest on notowany od 2000 r., kiedy został stwierdzony we Włoszech. Ponadto, obecność tego gatunku stwierdzono w Turcji (2003), Szwajcarii (2004), Bułgarii (2012), Chorwacji (2013), Serbii (2013), na Węgrzech (2013), w Rumunii (2016), Słowenii (2016), Albanii (2016), Rosji (2016), Francji (2017), Słowacji (2018), Austrii (2019), Grecji (2019), Macedonii Północnej (2019), Czechach (2020), Ukrainie (2021) i Kosowie (2022). W Polsce w 2021 r. jednego osobnika stwierdzono w Bieszczadach, w lesie z przewagą buka, a identyfikację potwierdził specjalista zagraniczny. Opublikowano artykuł na ten temat. W 2023 r. kolejne dwa osobniki odnotowano odpowiednio w Czorsztynie i Warszawie. Były to jednak tylko obserwacje i brak publikacji naukowych na ten temat. W żadnym przypadku nie stwierdzono obecności uszkodzeń wywołanych przez szkodnika. Powyższe dane nie pozwalają określić jak szeroko gatunek ten jest rozprzestrzeniony w naszym kraju.

Osobnik dorosły ma 2,5-3 mm długości i 1 mm szerokości, zabarwienie od kremowego do brązowego. Ciało jest spłaszczone. Skrzydła przezroczyste o koronkowej strukturze pokryte przez brązowe lub czarne plamki. Podobną koronkową strukturę posiadają rozszerzone brzegi przedtułowia. Nimfy są koloru od szarego do czarnego, a ich ciało pokryte jest licznymi małymi kolcami.

Rośliny żywicielskie

Głównymi żywicielami szkodnika są dęby (*Quercus spp.*), przede wszystkim gatunki pochodzenia północnoamerykańskiego: *Q. alba*, (dąb biały), *Q. muehlenbergii* (dąb Muehlenberga), *Q. macrocarpa* (dąb wielkoowocowy), *Q. prinoides*, *Q. prinus* i *Q. rubra* (dąb czerwony). W Europie stwierdzono występowanie *C. arcuata* na wymienionym już dębie czerwonym, a ponadto także na innych gatunkach dębu, do których zalicza się *Q. petraea* (dąb bezszypułkowy), *Q. robur* (dąb szypułkowy), *Q. pubescens* (dąb omszony) i *Q. cerris* (dąb burgundzki). Ponadto stwierdzono występowanie owada na *Acer spp.* (klonach), *Castanea spp.* (kasztanach), *Malus*

spp. (jabłoniach), *Pyrus spp.* (gruszach), *Rosa spp.* (różach), *Rubus spp.* (malinach, jeżynie) i *Ulmus minor* (wiązie pospolitym).

Objawy występowania i szkodliwość

Osobniki dorosłe i nimfy żerują po spodniej stronie liści odżywiając się sokami roślin. W wyniku żerowania pojawiają się przebarwienia po górnej stronie liści, dochodzi do obniżenia fotosyntezy, a w przypadku silnego porażenia ma miejsce przedwczesne opadanie liści.

Szkody wywoływane przez ten gatunek w krajach europejskich zazwyczaj są niewielkie, chociaż ostatnio zaobserwowano dość znaczną jego szkodliwość na dębach w Chorwacji, gdzie współdziała on z innymi gatunkami szkodników.

Z uwagi na ograniczone dane nt. biologii *C. arcuata*, a zwłaszcza odnoszące się do możliwości przetrwania w temperaturach ujemnych, trudno przewidzieć, czy gatunek ten byłby w stanie przetrwać zimę w warunkach klimatycznych Polski. Przypadki wykrycia pojedynczych osobników owada w naszym kraju nie pozwalają na określenie, czy jest on u nas zadomowiony.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Rozprzestrzenianie się *C. arcuata* w sposób naturalny (przeloty owadów) ma miejsce tylko w niewielkim stopniu, gdyż ich zdolności do lotu są ograniczone. Dlatego głównym sposobem jego przenoszenia na większe odległości jest transport materiału roślinnego, takiego jak rośliny z gatunków żywicielskich oraz nieokorowane drewno, gdzie pod odstającą korą mogą znajdować się zimujące owady. Ponadto owady mogą być przenoszone na pojazdach, a ten sposób rozprzestrzeniania się tego gatunku uważany jest za główną przyczynę stosunkowo szybkiego zwiększenia zasięgu jego występowania w Chorwacji.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce *Corythucha arcuata* nie podlega obowiązkowi zwalczania (nie jest to agrofag kwarantannowy w Unii).

Opracowanie: Witold Karnkowski, wyd. 2, czerwiec 2024